

Решение № 54/29.12.2021г. по гр.д. № 146/2021г.

Съдия докладчик: Славка Кабасанова

Производството е по реда на и чл.30 ЗН и чл.34 ЗС вр. с чл.341 ГПК.

Делото е образувано по постъпила искова молба от Е.Г.У. ЕГН и Д.С.У. ЕГН, двете с постоянен адрес гр. П., бул. „...“ № ..., ет. ..., ап. ..., срещу Н.А.Д. ЕГН, с постоянен адрес гр. П. ул.„...“ № ..., ет. ..., ап. ..., в която се сочи двете ищци са наследници на починалия на ...г. С.Ж.У. ЕГН- Е.У., като негова съпруга, Д.У., като негова дъщеря. В 6-месечния период преди смъртта му, поради настъпили усложнения в отношенията между съпрузите, по силата на Заповед за незабавна защита от 21.09.2020 г., издадена на осн. чл. 18, ал. 1 от ЗЗДН, С.Ж.У. е бил изведен от семейното жилище, като до смъртта си на ...г. е живял при роднините си - майка му и сестра му. При изнасянето на багажа си, С.У. е изнесъл и всичките си лични вещи. Твърди се, че по време на брака си ищцата Е.У. и съпруга й С.У. са придобили при условията на СИО: недвижим имот: Застроено и незастроено дворно място цялото с площ от 420,00 кв.м., представляващо УПИ ..., в кв. ... по плана на село О., с уредени регулационни сметки, при граници: улица, УПИ ..., УПИ ... и УПИ ..., ведно с построената в него триетажна масивна жилищна /вилна/ сграда с гараж със застроена площ от 87,00 кв.м., отбелязана на кадастралната основа като ЗМЖ; както и МПС: лек автомобил, марка (модел) Дачия Логан, цвят сив металик, рег. № ..., рама № ..., двигател №

Преди смъртта си С.Ж.У. е завещал 1/2 от описаното по- горе недвижимо имущество в полза на племенника си - ответникът Н.А.Д., ЕГН, което безвъзмездно завещателно разпореждане е било обективизирано в Саморъчно завещание, вписано като Акт № 9, том 1, дело № 21/2021 г. по описа на СВ – Чепеларе. Излага се, че доколкото описаното в завещанието недвижимо имущество е било единственото притежавано от С.У., и доколкото към момента на смъртта си е оставил едно дете и съпруга (двете ищци), то при условията на чл. 29, ал. 3 от ЗН неговата разполагаема част е била 1/3 от неговата 1/2, или 1/6 ид. част от недвижимия имот. Ищците намират, че със завещателното разпореждане са накърнени запазените им части от наследството на починалия им наследодател, като са лишени от правото си да получат всяка една от тях по 1/6 ид.ч. от недвижимия имот. Считат, че съгласно представеното съдебно удостоверение, издадено по чгд №11881/21 по описа на ПРС, единственото останало наследство след смъртта на С.У. се изразява в:1/2 ид. част от МПС, придобито при условията на СИО: лек автомобил, марка (модел) Дачия Логан, цвят сив металик, рег. № ..., рама № ..., двигател №

Ищците молят съда на основание чл.30, ал.1 от ЗН да им възстанови запазената част от наследството на починалия С.Ж.У., ЕГН чрез намаляване на извършеното от наследодателя им завещателно разпореждане в полза на ответника Н.А.Д., ЕГН, обективизирано в саморъчно завещание съставено на дата 15.10.2020г. и вписано като Акт № 9, том 1, дело № 21/2021 г. по описа на СВ - Чепеларе, до размера на запазената им част от наследството на починалия С.Ж.У.; и на основание чл.34 от ЗС да допусне делба на съсобствения с ответника недвижим имот, а именно: Застроено и незастроено дворно място цялото с площ от 420,00 кв.м., представляващо УПИ ..., в кв. ... по плана на село О., с уредени регулационни сметки, при граници: улица, УПИ ..., УПИ ... и УПИ ..., ведно с построената в него триетажна масивна жилищна /вилна/ сграда с гараж, със застроена площ от 87,00 кв.м., отбелязана на кадастралната основа като ЗМЖ, при квоти: за Е.Г.У.- 4/6 ид.части; за Д.С.У. - 1/6 ид.части; за Н.А.Д.- 1/6 ид. части.

От ответника е постъпил отговор на исковата молба по реда на чл.131 ГПК. Намира иска за възстановяване на запазена част от наследство на ищцата Д.У. за неоснователен, поради липса на материална предпоставка от фактическия състав на чл. 30, ал. 2 от ЗН, по следните съображения: Ищцата Д.У. заявява претенция за възстановяване на запазена част от наследство спрямо лице, което няма качеството на наследник по закон. Ответникът Н.Д. е

придобил идеални части от делбения имот чрез частно завещателно разпореждане, като заветник. Делбеният имот не е единственото имущество на наследодателя С.У. Видно от Удостоверение изх. № 25260/20.09.2021г., издадено по ч.гр.д. № 20215330111881 на РС-Пловдив, ищцата Е.У. е приела по опис останалото от наследодателя имущество, а именно МПС Дачия Логан, рег.№ ..., т.е. с атакувания завет наследодателят не е изчерпал цялото наследство, поради което не следва да се постави под съмнение частния характер на процесното завещателно разпореждане. Д.У. не е приела по опис наследството на С.У., като към датата на предявяване на иска срокът за това е изтекъл. Д.У. е лице от кръга на посочените в чл. 61, ал. 1 от ЗН и за нея е приложим преклузивният срок за приемане на наследството по опис. Цитира т.4 от диспозитива на Тълкувателно решение № 3/2013г. на ВКС, ОСГК съгласно която: "Приемането на наследството по опис е материална предпоставка за реализиране правото да се иска възстановяване на запазена част от наследството спрямо заветник или надарен, който не е призован към наследяване.". Ответникът излага, че приемането на наследството по опис е правно действие, "което изисква два формални акта - да бъде съставен опис на наследството и да бъде направено заявление от призованото към наследяване лице, че приема наследството по опис, което заявление, за да породи действие, следва да бъде вписано в особената книга на съда по реда на чл. 49, ал. 1 от ЗН. Наличието на вписано по предвидения в закона ред заявление за приемане на наследството по опис е предпоставка за реализиране на правото да се иска възстановяване на запазена част от наследството в хипотезата на чл. 30, ал. 2 от ЗН". Съобразно т. 5 от диспозитива на Тълкувателно решение № 3/2013г. на ВКС, ОСГК в настоящото производство по чл. 30 от ЗН ответникът може да заяви възражение за неспазване на предвидения в чл. 61, ал. 1 от ЗН срок. Еventуалното позоваване на нормата на чл. 62 от ЗН намира за неоснователно. Така в Решение № 12/21.02.2014 г. по гр.д. № 594/12 г. на ВКС, II ГО: "След изтичане на преклузивния срок по чл. 61, ал. 1 от ЗН остава възможността наследникът да приеме наследството, но изгубва правото да го приеме по опис, тъй като тази възможност е ограничена от законодателя с определен срок, с всички неблагоприятни правни последици от това. Вписването на приемане по опис от наследник извън законоустановените срокове в книгата по чл. 49 от ЗН, обосновано с приложение на чл. 62 от ЗН, би довело до заобикаляне на закона, което е недопустимо. Ето защо, единствено приемането на наследството по опис заявено в сроковете по чл. 61, ал. 1 от ЗН, предполага вписване на това обстоятелство в особената книга - аргумент чл. 61, ал. 1, изр. трето от ЗН."

Исковите претенции за делба ответникът Д. намира за основателни, като не възразява срещу ликвидиране на съсобствеността върху процесния имот, но не в претендираните квоти. Счита, следва да участва в делбата с дял от 1/3 ид.ч. в процесния имот.

Оспорва по основание исковите претенции като твърди, че Д.У. 1) няма право да възстанови запазена част от наследството на С.У. чрез намаляване на завещателното разпореждане в полза на ответника Н. Д., и 2) няма право да участва като съделител в делбеното производство и да получи претендираната квота от 1/6 ид.ч. от процесния недвижим имот.

Ищците, редовно призовани, не се явяват в с.з. От тяхно име в с.з. становище за основателност на исовете ангажира процесуалният им представител адв.П..

Ответникът, редовно призован, не се явяват в с.з. От негово име в с.з. становище по исовете ангажира процесуалният му представител адв.Ч..

Съдът като взе предвид изложените в исковата молба съображения и становищата на страните и като обсъди съгласно чл.12 ГПК събраните по делото писмени доказателства, прие за установено от фактическа и правна страна следното:

От удостоверение за наследници изх.№16796/18.03.2021 г. на Община Пловдив, район Южен, се установява, че ищците са наследници по закон на С.Ж.У., ЕГН, починал на ...г. Е.Г.У. е негова съпруга, а Д.С.У. – дъщеря. От служебно направената от съда справка в НБДН се установява, че С.У. е бивш жител на гр. П. с постоянен адрес: гр. П., бул. ... № ...,

ет..., ап..... Съгласно удостоверение за граждански брак № 026770... г., издадено от Община Пловдив, С.У. и Е.У. са сключили граждански брак на г. в гр. П..

Страните не спорят и от представените свидетелство за регистрация на МПС и констативен нотариален акт № 43, том 1, рег. № 326, дело № 41/27.03.2020 г. на Нотариус Х.Д. с район на действие РС – Чепеларе се установява, че С.У. и Е.У. са придобили по време на брака си в режим на СЮ МПС – лек автомобил „Дачия Logan“ с рег. № ...и недвижим имот, находящ се в с. О., община Ч., а именно: Застроено и незастроено дворно място, с площ 420 кв.м, представляващо УПИ –..., кв. ... по плана на с. О., одобрен през 1985 г. с уредени регулационни сметки, ведно с построената в него триетажна масивна жилищна (вилна) сграда с гараж, със застроена площ 87 кв.м.

От представеното саморъчно завещание от 15.10.2020 г., вписано като Акт № 9, том 1, дело № 21/2021 г. по описа на Службата по вписвания при РС – Чепеларе, се установява, че преди смъртта си С.У. е завещал $\frac{1}{2}$ идеална част от недвижимия имот в с. О. на ответника Н.А.Д., за който се твърди и не се спори, че е негов племенник.

Съгласно удостоверение изх.№ 25260/20.09.2021 г., издадено по ч.гр.д. № 111881/2021 г. на РС – Пловдив, с определение № 5569/27.07.2021 г. на РС – Пловдив в особената книга на съда под № 570/2021 г. е вписано приемане на наследство по опис, останало от покойния С.У., по молба на Е.У. с предмет $\frac{1}{2}$ ид.ч. от МПС – лек автомобил „Дачия Logan“ с рег. №

....

Съгласно заключението по назначената съдебно-оценъчна експертиза, изготвено от вещото лице инж.Т., пазарната стойност на лекия автомобил към момента на откриване на наследството ... г. е 1437,19 лв. От заключението по назначената съдебно-оценъчна експертиза, изготвено от вещото лице инж.К. се установява, че пазарната стойност на недвижимия имот, описан в завещанието е 52 340,00 лв. Стойността на наследствената маса, включваща $\frac{1}{2}$ идеална част от МПС и $\frac{1}{2}$ идеална част от недвижимия имот в с. О., съгласно заключението възлиза на 26 888, 60 лв. /718,60 лв. + 26 170,00 лв./

Със смъртта на съпруга С.У. на ...г. семейната имуществена общност е прекратена, предвид което починалият е оставил като наследство $\frac{1}{2}$ ид.ч. от лекия автомобил и недвижимия имот, която наследствена маса е на стойност, съгласно заключението на вещото лице инж.К. 26 888,60 лв. Съгласно разпоредбите на чл.5, ал.1 и чл.9, ал.1 ЗН се налага извода, че ишците в качеството им на съпруга и дъщеря на починалия го наследяват, съгласно при квоти от по $\frac{1}{2}$ идеална част. Предвид това, че наследодателят приживе е завещал част от имуществото си на ответника, а именно: собствената си $\frac{1}{2}$ ид.ч. от недвижимия имот в с. О., те обосновават правен интерес от предявяване на иск по чл. 30 ал.1 от ЗН за възстановяване на запазена част от наследството.

Размерът на запазената и разполагаемата част се определя в зависимост от броя на призованите към наследяване необходими наследници и от категорията, към която спадат (чл.29 ЗН). В случая наследодателят С.У. е оставил съпруга и дете и те имат запазена част от по $\frac{1}{3}$ ид.ч., общо $\frac{2}{3}$ ид.ч., като той е могъл да се разпорежда по безвъзмезден начин с $\frac{1}{3}$ ид.ч. от своето имущество. Съгласно чл.28 ал.1, вр. с чл. 29 ЗН наследодателят може да прави завещателно разпореждане, но не може да накърни запазената част на наследниците. Когато наследодателят излезе извън тези рамки, наследниците, които имат право на запазена част могат на основание чл. 30 ЗН, да искат намаляване на завещателните разпореждания до размера, необходим за допълване на тяхната запазена част. Правото да се иска възстановяване на запазена част е субективно преобразуващо право.

Когато наследникът, чиято запазена част е накърнена, упражнява правото си по чл.30, ал.2 ЗН спрямо лица, които не са наследници по закон е необходимо той да е приел наследството по опис. Настоящият случай е такъв. Ответникът Н.Д., макар и родственик на наследодателя, не е сред лицата призовани към наследяване. От това следва, че предпоставка за уважаване на иска по чл.30, ал.1 ЗН е установяването от страна на ишците при условията на пълно главно доказване, че са приели оставеното от С.У. наследство по

опис. В случая, с така възложената доказателствена тежест се справи единствено ищцата Е.У.. Ищцата Д.У. не е приела наследството по опис, поради което предявеният от нея иск с правно основание чл.30, ал.1 ЗН се явява неоснователен. В този смисъл са разрешенията по т.4 и 5 от ТР 3/2013 г. по т.д. № 3/2013 г. на ГК на ВКС, които съдът намира за приложими, доколкото в полза на ответника е направен завет и не налице универсално завещание. В мотивите на тълкувателното решение се сочи, че наличието на вписано по предвидения в закона ред заявление за приемане на наследството по опис в особената книга на съда по реда на чл.49 ЗН е предпоставка за реализиране на правото да се иска възстановяване на запазена част от наследството в хипотезата на чл.30, ал.2 ЗН.

Ищцата Д.У. се позовава на чл. 62 ЗН, съгласно който приемането по опис от един от наследниците, ползва останалите, но не лишава последните от правото да приемат наследството направо или да се откажат от него. В проведеното на 14.12.2021 г. открито с.з. по делото, от нейно име е депозирана декларация, в която тя заявява изричното си желание да се ползва от приемането на наследството по опис, извършено от страна на майка ѝ Е.У.. С тази декларация и позоваването на чл.62 от ЗН обаче не може да се санира пропуската на Д.У. да приеме наследството по опис. Действително Закона за наследството предвижда два начина на приемане на наследството по опис – активно и пасивно. Предвид разрешенията на горесцитираното тълкувателно решение, за вписване на приемането на наследството по опис в нарочната книга на съда, съдът намира, че за успешното провеждане на иска по чл. 30, ал.1 ЗН наследникът следва да е извършил една целенасочена дейност по приемане на наследството по опис. В този смисъл определение № 205/14.05.2021 г. на ВКС по гр. д. № 1705/2020 г., 1 г.о., ГК. Предявеният от Д.У. иск се явява неоснователен.

За да се определи размерът на разполагаемата и запазена част е необходимо да се има предвид цялото имущество на наследодателя по време на неговата смърт. Това се извършва по начина указан в чл. 31 ЗН. Образува се една маса от всички вещи (движими и недвижими) и от получената обща маса, оценена в пари, съобразно чл.29 ЗН се определя стойностно размера, както на запазената, така и на разполагаемата част, според броя и вида на наследниците с право на запазена част. Доколкото в случая общата маса възлиза на 26 888,60 лв., запазената част на наследника Е.У. от 1/3 идеална част, възлиза на 8962,87 лв. От тази сума, следва да се приспадне стойността на идеалната част от автомобила, която Е.У. е получила в наследство, а именно: 1/4 идеална част, за да се определи с колко е накърнена запазената ѝ част. От сумата 8962,87 лв. следва да се приспадне сумата 359,30 лв. като при направеното изчисление се установява, че запазената част от наследството на Е.У. е накърнена със сумата 8603,57 лв. Това именно е сумата, с която следва да се намали завета. Стойността на разполагаемата част на С.У. е равна на 1/3 от наследствената маса и възлиза на 8962,87 лв. Завещателното разпореждане в полза на ответника следва да бъде намалено със стойността на накърнената част на ищцата Е.У. като се намали и същевременно се възстанови запазената част на Е.У. от наследството в размер на 8603,57 лв.

Ищцата Е.У. се позовава на разпоредбата на чл. 36, ал.1 ЗН и моли имотът, предмет на завета да остане изцяло в наследството, а заветникът да получи стойността на разполагаемата част. Действително стойността на завещания имот надвишава с много повече от 1/4 разполагаемата част, но според съда той не следва да остава изцяло в наследството, тъй като отделянето от него, за да се допълни запазената част на Е.У., може да стане удобно в натура. Съдът намира за обосновано възражението на ответника в тази насока, предвид това, че съгласно заключението на съдебно-оценъчната експертиза, депозирано от вещото лице инж. К. в сградата са обособени три отделни жилищни етажи.

Предмет на иск делба е правото на собственост върху конкретни вещи. За да бъде постигната крайната цел на делбеното производство, а именно прекратяване състоянието на съсобственост е необходимо, на първо място да бъде установено, дали такова състояние на съсобственост действително съществува, между кои лица и какви са техните права върху съсобствените вещи. Тези въпроси се разрешават в първата фаза на делбеното

производство с решение по чл. 344 ГПК.

Предявеният от Д.У. иск за делба следва да се отхвърли като неоснователен, доколкото тя не се явява съсобственик на $\frac{1}{2}$ ид.ч. от недвижимия имот в с.О., останал в наследство от С.У.. Това е така, тъй като съдът прие, че предявеният от нея конститутивен иск с правно основание чл.30, ал.1 ЗН е неоснователен. Съсобственици на недвижимия имот се явяват Е.У. и ответника Н.Д. при квоти: за Е.У. 34 773,57/52340 ид.ч., за Н.Д. 17566,43/52340 ид.ч. Именно между двамата при тези квоти следва да се допусне делбата.

Мотивиран от горното, съдът

РЕШИ:

НАМАЛЯВА по предявен от Е.Г.У., ЕГН, адрес гр. П., бул. „...“ № ..., ет. ..., ап. ..., иск с правно основание чл.30 ЗН срещу Н.А.Д., ЕГН, с адрес: гр. П., ул. ... № ..., ет. ..., ап....., размера на извършеното от С.Ж.У., ЕГН, починал на ...г., завещателно разпореждане в полза на ответника Н.А.Д., обективирано в саморъчно завещание, съставено на 15.10.2020 г., вписано като Акт № 9, том1, дело № 21/2021 г. по описа на Службата по вписванията при РС – Чепеларе като **ВЪЗСТАНОВЯВА** запазената част на Е.Г.У., от наследството на С.Ж.У. в размер на 8603,57 лв.

ОТХВЪРЛЯ като неоснователен, предявения от Д.С.У., ЕГН, адрес гр. П., бул. „...“ № ..., ет. ..., ап. ..., иск с правно основание чл.30 ЗН срещу Н.А.Д., ЕГН, с адрес: гр. П., ул. ... № ..., ет. ..., ап....., за намаляване на размера на извършеното от С.Ж.У., ЕГН, починал на ...г., завещателно разпореждане в полза на ответника Н.А.Д., обективирано в саморъчно завещание, съставено на 15.10.2020 г., вписано като Акт № 9, том 1, дело № 21/2021 г. по описа на Службата по вписванията при РС – Чепеларе и възстановяване на запазената част на Д.С.У. от наследството на С.Ж.У..

ДОПУСКА ДО ДЕЛБА между Е.Г.У., ЕГН, адрес гр. П., бул. „...“ № ..., ет. ..., ап. ..., и Н.А.Д., ЕГН, с адрес: гр. П., ул. ... № ..., ет. ..., ап....., следния недвижим имот, находящ се в с.О., общ.Ч.: Застроено и незастроено дворно място цялото с площ от 420,00 кв.м., представляващо УПИ ..., в кв. ... по плана на село О., с уредени регулационни сметки, при граници: улица, УПИ ..., УПИ ... и УПИ ..., ведно с построената в него триетажна масивна жилищна /вилна/ сграда с гараж със застроена площ от 87,00 кв.м., **ПРИ КВОТИ:** за Е.У. 34 773,57/52340 ид.ч. и за Н.Д. 17 566,43/52 340 ид.ч.

ОТХВЪРЛЯ като неоснователен, предявения от Д.С.У. ЕГН, адрес гр. П., бул. „...“ № ..., ет. ..., ап. ..., срещу Н.А.Д. ЕГН, с адрес: гр. П., ул. ... № ..., ет. ..., ап....., иск за делба на следния недвижим имот находящ се в с.О., общ.Ч.: Застроено и незастроено дворно място цялото с площ от 420,00 кв.м., представляващо УПИ ..., в кв. ... по плана на село О., с уредени регулационни сметки, при граници: улица, УПИ ..., УПИ ... и УПИ ..., ведно с построената в него триетажна масивна жилищна /вилна/ сграда с гараж със застроена площ от 87,00 кв.м.

Решението подлежи на обжалване в двуседмичен срок от връчването му на страните пред Окръжен съд – Смолян.